

УДК : 612:615.814.1

М. В. КУРИК

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ РЕГІОНІВ РАДІАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ (ІНФОРМАЦІЯ 1)

Доктор фізико-математичних наук, професор, експерт вищого рівня НАН України (НДІ фізики НАН України; Український інститут екології людини, Київ)

Наведені дані про зростання первинної і загальної захворюваності дітей України і її негативну демографічну динаміку. Наголошується на необхідності функціонально-екологічної експертизи регіонів радіаційного (екологічного) контролю, моніторингу за функціональним здоров'ям дитячого населення та його екологічної паспортизації.

Ключові слова: функціонально-екологічна експертиза, екологічна паспортизація.

The data on the growth of primary and general morbidity of children in Ukraine and its negative demographic trend. The necessity of functional and ecological expertise radiation regions (environmental) controls, monitoring functional children's health and its environmental certification.

Keywords: functional and environmental expertise, environmental certification.

Приведены данные о росте первичной и общей заболеваемости детей Украины и её негативной демографической динамике. Подчеркивается необходимость функционально-экологической экспертизы регионов радиационного (экологического) контроля, мониторинга за функциональным здоровьем детского населения и его экологической паспортизации.

Ключевые слова: функционально-экологическая экспертиза, экологическая паспортизация.

Вступ

Сьогодні офіційно визнано, що екологічне забруднення окремих регіонів і інтенсифікація сучасного життя обумовлюють погіршення функціонального здоров'я підростаючого покоління і необхідність наполегливого пошуку шляхів виходу з ситуації, що склалася. При цьому відзначається, що найвищим пріоритетом в цивілізованому суспільстві повинні стати інвестиції в майбутнє здоров'я дитячого населення, яке офіційно визнане екологічно залежним (Г.Брундтленд, Генеральний директор ВООЗ, 2002). У Конвенції ООН з прав дитини (1989), документах Спеціальної сесії ООН і Всесвітньої зустрічі на вищому рівні (2002), Міжнародній конференції країн Європейського регіону (2004) вказано, що діти мають право жити в умовах здорового довкілля. Таким чином, їх здоров'я і захист довкілля повинні стати пріоритетами в розвитку цивілізованих держав, що вимагає конкретних і послідовних дій від їх урядів.

Європейські країни розробили програму "Довкілля і здоров'я дітей" (СЕНАРЕ). Вона передбачає гарантоване право дітей на екологічну безпеку, чисте повітря і питну воду, задовільні санітарні умови проживання, ефективний захист від небезпечних хімічних речовин і фізичних чинників, контрольовану реалізацію національних планів відносно довкілля і здоров'я дітей. У 2007 році держави Європейського регіону приступили до спільних дій, серед яких першочерговими були визнані наступні :

- створення національних органів по розробці, реалізації і контролю за реалізацією відповідних програм відносно довкілля і здоров'я дітей, в яких були б задіяні усі зацікавлені сторони (включаючи дітей);

- підвищення рівня професійної підготовки фахівців, що займаються питаннями охорони здоров'я дітей і довкілля;

- реалізація чіткої стратегії в області пропаганди, інформації і відповідної професійної освіти з програмних питань;

- залучення до забезпечення програмних завдань відповідних секторів економіки (освіта, транспорт, промислові корпорації і інші);

- розробка моделі участі дітей в запланованих програмних заходах;
- моніторинг функціонального здоров'я дитячого населення і громадська відкритість державних звітів перед міжнародними координаційними центрами.

При цьому, на жаль, доводиться констатувати, що за станом на 2014 рік в Україні практично нічого не зроблено по виконанню узятих на себе зобов'язань перед європейською спільнотою... У сучасних умовах здоров'я дитячого населення України безпосередньо залежить від негативно наростаючого екологічного тиску, неякісних продуктів харчування і питної води, техногенних електромагнітних полів (робота побутової техніки, комп'ютерів і мобільних телефонів), постійних психосоціальних навантажень в суспільстві і сім'ї.

Сьогоднішній стан функціонального здоров'я дитячого населення істотно відрізняється від стану 20-30 літньої давності і обумовлює виникнення нової проблеми - "Ендоекологія дитини". Іншими словами негативний вплив середовища проявляється на функціонально-вегетативному рівні, стан якого є екологічним біоіндикатором регіону компактного проживання дітей і вимагає експресних методів діагностики. У свою чергу, це обумовлює необхідність рішення двох проблем: державної підтримки моніторингу функціонально-вегетативного здоров'я дитячого населення (вегетативна диспансеризація) і проведенні на його основі функціонально-екологічної експертизи регіонів компактного проживання дітей. Такий моніторинг доцільно проводити в системі освіти, де є щоденний доступ до їх організованих груп.

Виходячи з сучасного стану державного розвитку і проблем з Генофондом України, питання, що піднімаються журналом, є надзвичайно актуальними. Вони вимагають широкої соціальної підтримки і реальної державної уваги. Варто, нарешті, усвідомити, що існуючі сьогодні демографічні проблеми України завтра перетворяться на реальну демографічну катастрофу з далекосяжними наслідками... "Зростаюча загроза національно-екологічної безпеки сформувала потребу визначення пріоритетів екологічної політики на державному та міждержавному рівнях..." (*Підсумки III-го Міждержавного форуму держав-учасників СНД "Здоров'я населення - основа процвітання держав Співдружності", РФ, Москва, 2013*).

Практична реалізація розробленого напрямку має безпосереднє відношення до збереження Генофонду будь-якої держави, бо передбачає вегетативну диспансеризацію дитячого населення і незалежну функціонально-екологічну експертизу (ФЕЕ) регіонів його компактного проживання. При цьому звертає на себе увагу відмінність реальних показників функціонального здоров'я дітей від державних середньостатистичних рівнів....

Що ми знаємо про демографічну катастрофу в Україні?

(*АіФ в Україні, №46, 2010,6; "Демографія. Залишиться 25 мільйонів"*)

... *Питання кореспондента:* "Кажуть, що через 40 років населення України скоротиться до 25 мільйонів людей?"

... *Коментар АіФ:* "Про те, що до 2050 року можливо таке зменшення кількості населення України, минулого тижня заявив Міністр у справах сім'ї, молоді та спорту України Р. Сафіюлін... На його думку, протягом останніх 15-ти років в Україні спостерігається негативна динаміка демографічних показників..., що зумовило скорочення населення держави з 52 до 46 мільйонів людей..."

Чи знаємо ми про демографічні проблеми третього Світу?

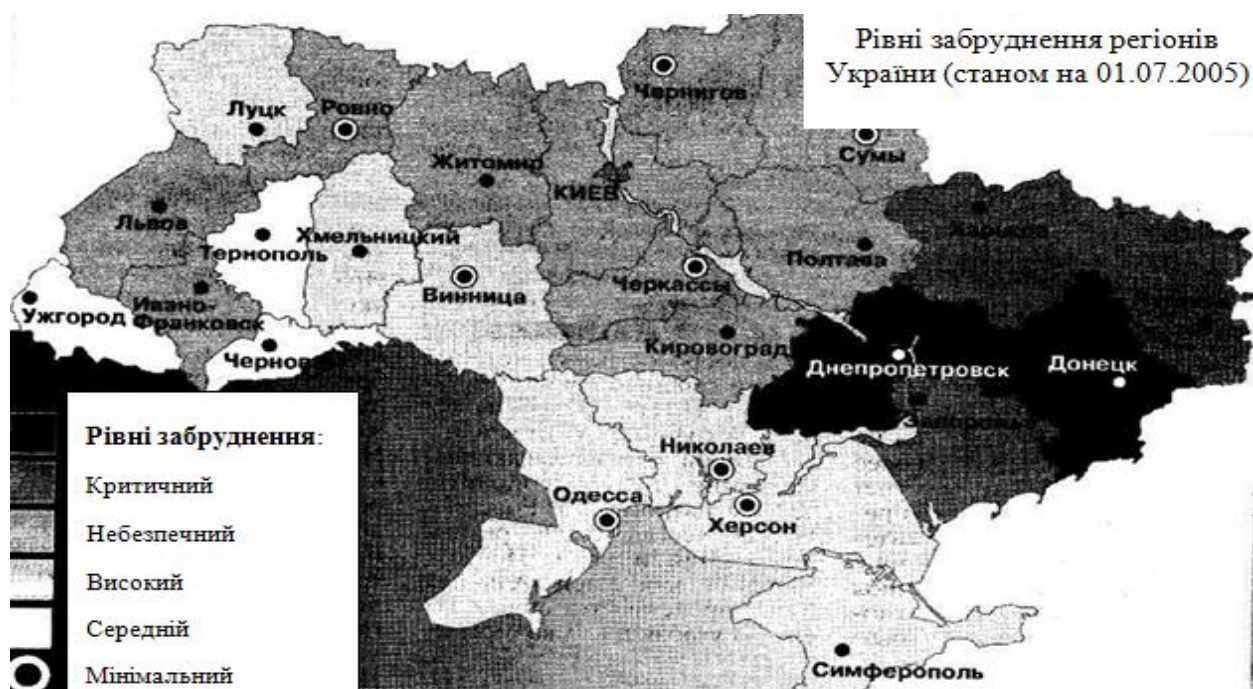
Останнім часом Інтернет сайти публікують англійський оригінал статті У. Енгдала "Б. Гейтс про "Вакцини для скорочення населення" (04.03.2010; частина цієї статті наводиться в оригіналі (http://oilgeopolitics.net/Swine_Flu/Gates_Vaccines/gates_vaccines.html))

"... *Глобальна програма еugenіки. Гейтс і Баффет є основним джерелом фінансування глобальних програм скорочення населення (як і Тернер, чий ООН-фонд створений для каналування \$1 млрд. з безподаткового опціону в AOL-Time-Warner на програми скорочення народжуваності в мало розвинутих країнах). Ці програми в Африці та в інших міс-*

ях замасковані під благодійність і надання медичних послуг африканцям. Насправді вони пов'язані з примусовою стерилізацією населення через вакцинацію і лікарські засоби, які роблять жінок дитородного віку безплідними... Хто сумнівається, може подивитися презентацію, яку Б.Гейтс зробив на щорічній конференції TED-2009. Там він майже слово в слово повторив тезу про "скорочення чисельності населення, щоб загальмувати світове потепління..."

До якого Світу відноситься Україна і що робити?

Сьогодні сувора статистика свідчить, що Україна знаходиться на порозі справжньої екологічної катастрофи. Причому настільки серйозної, що в порівнянні з нею Чорнобильська трагедія покажеться просто аварією. Тільки троє з 25-ти областей (Закарпатська, Тернопільська і Чернівецька) можуть похвалитися досить низьким рівнем забруднення навколишнього середовища. Не дуже забруднена і південно-західна частина України. А на її півдні за статистикою 80% захворювань пов'язано з використанням забрудненої води. Особливо критична ситуація з водою в Херсонській області, де майже 45% дітей страждають підвищеним вмістом ацетону (а це далеко не найгірший показник)! В десяти областях країни рівень радіаційного забруднення в 40-50 разів вищий за критично допустимий, а концентрація радіонуклідів у воді в 100 разів перевищує так звану норму. Стан п'яти областей Східної України відзначений як небезпечний і особливо критичний. Показники там гірше ніж в зоні Чорнобиля.

Внаслідок Чорнобильської аварії на території України утворився ареал радіаційного забруднення в 5,5 млн. га, що охоплює 2163 населених пункту в межах 12 областей (Вінницької, Волинської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської).

Кількість населення, проживаючого на радіоактивно забруднених територіях України, сьогодні становить 3,7 млн. чоловік (або більше тринадцятої частини населення), з яких 2,4 млн. жителі сільської місцевості.

Радіоактивно забрудненою виявилася чверть території Білорусії, близько 2% європейської території Російської Федерації і окремі регіони Швеції, Норвегії, Польщі, Австрії, Швейцарії, Фінляндії та Великобританії. У всіх країнах аварія зумовила ряд проблем, наслідком яких є вплив радіонуклідів на життя і здоров'я людей нинішніх і майбутніх поколінь. Свідченням кризової ситуації є скорочення середньої тривалості життя, несприятлива динаміка захворюваності та інвалідності населення.

Рівні очікуваної тривалості життя для сільських жінок

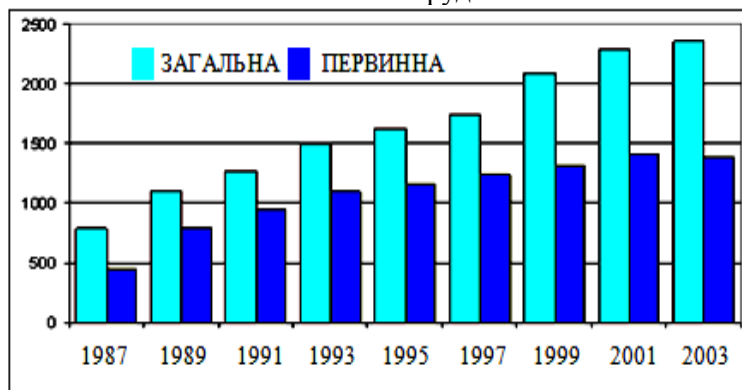

Рівні очікуваної тривалості життя для сільських чоловіків

Особливо неблагополучна ситуація зі смертністю складається на забруднених сільських територіях, що демонструє динаміка тривалості життя населення в 2005 році порівняно з 1985-1986 роками. Наведені малюнки дають можливість відстежити ситуацію в досліджених трьох областях в порівнянні з іншими регіонами України, в тому числі і тими, що не потрапили під вплив радіаційних викидів. Такий підхід зумовив помилкову оцінку забруднення на

Загальна та первинна захворюваність дітей, проживаючих в зоні забруднення

території Полісся, де переважає кислий торф'яний ґрунт. В його системі "ґрунт-росли-на" міграція ^{137}Cs вища, ніж на чорноземних або глинистих ґрунтах. Це обумовило невиправдане перевищення нормативів на забруднення молока і м'яса навіть на "благополучних" територіях, що мало відповідний вплив на здоров'я дітей...

Викликає тривогу збільшення кількості вегетативних розладів, хронічних тиреоїдів та іншої не пухлинної тиреоїдної патології і зростання алергізації дитячого населення.

Сьогодні під тиском неспростованих фактів офіційно визнано: функціональне здоров'я підростаючого покоління екологічно залежне. Тому в Конвенції ООН з прав дитини (1989), документах Спеціальної сесії ООН (2002), Всесвітньої зустрічі на вищому рівні (2002), Міжнародній конференції країн Європейського регіону (2004) зазначено право дітей жити в умовах здорового навколишнього середовища.

На цій основі держави Європейського регіону, починаючи з 2007 року приступили до реалізації низки специфічних регіональних програм, зокрема "Навколишнє середовище і здоров'я дітей" (СЕНАРЕ). Це ж напрям зафіксовано у Підсумках Міждержавного форуму країн СНД "Здоров'я населення - основа процвітання країн Співдружності" (2013). Слід зазначити, що у всіх зазначених рішеннях фігурує формальна згода України, яка, таким чином, взяла на себе певні міжнародні зобов'язання...

Тим не менше, в Україні на державному рівні практично нічого не робиться для виконання взятих зобов'язань перед європейською спільнотою. Мало того, наявні програми (зокрема "Двох етапна система реабілітації вегетативних порушень у дітей, які проживають у зоні радіаційного контролю України" - 1993) і сьогодні ігноруються і не мають державної підтримки.

Звідси напрошується висновок: у переліку офіційних пріоритетів збереження Генотипу народу України не передбачено. І марно, бо сьогоднішні проблеми з функціональним здоров'ям дітей завтра обернуться серйозними проблемами для Держави...

Використана література

1. Макац В. Г., Макац Д. В., Макац Е. Ф., Макац Дм. В. Лекція—4 Функціонально-вегетативная система человека как биофизическая основа гомеостаза // Медиздат, РФ, Рефлексотерапевт № 8/2011—С.3—23.
2. Макац В. Г., Макац Д. В., Макац Е. Ф., Макац Дм. В. Лекція—5 Биофизическая реальность прогноза вегетативных расстройств. Ошибки традиционной китайской иглотерапии // Медиздат, РФ, Рефлексотерапевт № 11/2011—С.3—18.
3. Makats V., Makats E., Makats D., Makats D. Functional vegetology. Diagnostics, prognosis and correction of child systemic disorders (volume-2) // Ukraine, 2012, 234 P. ISBN 978-966-2770-65-0
4. Makats V., Makats E., Makats D., Makats D., Petinov I. Vegetative atlas of functional health of the child population of Ukraine [Vinnytsia, Lvov and Chernigov regions] (volume-4) // Ukraine, 2013, 496 P. ISBN 978-966-2770-96-4